

Leerkracht uitleg GOTD Treinstation / Tijdvak Burgers en stoommachines 1800-1900

Vooraf:

In het begin van dit tijdvak is Napoleon de baas in Nederland. In het begin zijn velen daar blij mee: er komt eindelijk meer vrijheid, o.a. vrijheid van onderwijs. Maar de oorlogen van Napoleon kosten veel geld en daarom vraagt hij (te) veel belasting aan zijn onderdanen. Als Napoleon verslagen is, krijgen wij onze eerste eigen koning: Willem I. Deze koning zorgt voor beter vervoer en handel

Dia 1: Het raadsel

Waar is dit? Wat zie je hier? Wie zie je hier? Wanneer was het?

Dia 2: Vanaf 1881 Treinstation

Waar: Spoorstraat / Wat: Het eerste treinstation dat gebruikt werd van 1881 – 1938 / Wie: de stationschef en enkele reizigers. Er waren wachtkamers voor 1e, 2e en 3e klas reizigers. Van 1883 -1935 reed er ook nog een stoomtram door Rosmalen naar Helmond. In 1981 komt iets verderop een nieuw treinstation en dat is er nog steeds.

Dia 3: Alles gemakkelijker

In 1839 reed de eerste trein in Nederland tussen Haarlem en Amsterdam. Deze stoomlocomotief 'De Arend' reed nog maar 40 kilometer per uur, maar dat was veel sneller dan bijv. een koets (5-10 km per uur) of een trekschuit (7 km per uur). Ook het maken van producten in fabrieken ging veel sneller en gemakkelijker. Veel zandwegen werden bestraat waardoor het vervoer ook beter ging.

Dia 4: Betere zorg

Burgers die gestudeerd hadden gingen beseffen dat er beter gezorgd moest gaan worden voor mensen die ziek, gehandicapt of arm zijn. Florence Nightingale (1820 – 1910) is daar een mooi voorbeeld van. Zo wordt het landgoed Coudewater in 1870 gekocht door twee dokters van Reinier van Arkel uit Den Bosch. Zij gaan hier voortaan geestes zieke mensen verplegen. Er kwamen nieuwe gebouwen bij en er woonden al snel 200 patiënten. Later worden in Rosmalen ook andere landgoederen gebruikt voor zorgtaken: landgoed Mariaoord, Landgoed Binckhorst (Cello), de Annenborch was eerst ook een soort landgoed.

Dia 5: De Franse Tijd

Van 1794 tot 1814 was Napoleon hier de baas. Voor de katholieke Brabanders voelde dat als een bevrijding: eindelijk vrijheid van godsdienst. Maar pas in 1823 krijgen de Rosmalense katholieken hun Lambertuskerk terug en wel van onze eerste koning: Willem I, 1815 -1840.

Dia 6: Wow: Lekker naar school

De Franse regering vonden onderwijs erg belangrijk. Ook Nederlandse burgers die zelf naar school waren geweest begrepen dat het belangrijk was. Zo kwam er ook in 1800 in Rosmalen ook een openbare school vlakbij de Lambertuskerk. De kinderen die naar school gingen hoefden thuis niet meer hele dag te werken. In Kruisstraat al was er al vanaf 1682 een protestantse school. Het duurde tot 1901 dat iedereen verplicht naar school moest.

Dia 7: Extra

Kort filmpje (±10 min.) over ontwikkeling openbaar vervoer in Nederland.

Dia 8: Tijdvak Burgers en Stoommachines

1800-1900.

Burgers die beseffen dat er beter voor de kinderen, gehandicapten, zieken en armen gezorgd moet worden. Stoommachines die voor meer snelheid zorgen: in het vervoer en in het maken van producten: fabrieken.

Meer info in de [Canon van Rosmalen](#) en ook te gebruiken in combinatie met het [Kwartet van de Canon van Rosmalen](#) (waarvan er ook [fysieke exemplaren](#) te leen zijn) en de [Digitale landkaart van de Canon van Rosmalen](#).